

COMENTARIU

Pashinyan înăsprește poziția Armeniei față de Karabakh

Eduard ABRAHAMYAN

Schimbarea puterii în Armenia, generată de așa-numita “Revoluție de Cățifea”, (finalizată acum în mare măsură), a pregătit terenul pentru modificarea politicii externe a țării. Modificările sunt în curs de pregătire, în pofida declarațiilor contrare făcute de noul prim ministru ales, Nikol Pashinyan, și de membrii echipei sale reformatoare. O primă astfel de evoluție în poziția diplomatică a Armeniei – în pregătire, la rândul ei, – se referă la persistența conflictului cu Azerbaidjanul cu privire la statutul regiunii separatiste a acesteia din urmă țări, Karabakh (cea care a adoptat, în mod oficial, denumirea sa istorică Artsakh). Cum era de așteptat, după alegerea sa, la 8 mai, de către parlament, noul prim ministru armean a făcut o vizită la Artsakh, pe 9 mai, pentru a celebra cea de a 26-a aniversare a eliberării orașului cu fortificații medievale Shushi. Vizita constituie un semnal deliberat, respectiv că regiunea Karabakh este prioritară pentru Pashinyan și echipa sa (News.am 9 mai). Această vizită urmărirea, de asemenea, să risipească vechile și actualele relatări, repetate constant de unii susținători ai foștilor președinți armeni, Robert Kocharyan și Serzh Sargsyan, că Artsakh va fi în siguranță numai în situația în care Erevanul va fi condus de cineva care are legături directe cu această regiune. Cu toate acestea, primul ministru Pashinyan, care nu provine de acolo, continuă să demonstreze în mod neechivoc o poziție mult mai dură decât a predecesorilor săi în privința problemei Karabakhului. Din punctul de vedere al lui Pashinyan, traiectoria politicii externe a Armeniei, inclusiv în ceea ce privește Karabakh, trebuie ghidată de principiile primordialității Armeniei (sau “Armenia în primul rând”) pe care noua conducere o conceptualizează ca fiind punctul de plecare al unui demers de punere în practică a intereselor naționale ale Armeniei.

În acest fel, primul ministru a anunțat noua abordare a Armeniei cu privire la Karabakh în timpul unei conferințe de presă organizată, în mod simbolic, în capitala regională Stepanakert (în azerbaidjană: 2 Khankendi), în urma convorbirilor avute cu președintele, nerecunoscut al regiunii, Bako Sahakyan (Armenpress.am, 9 mai). Pashinyan a subliniat trei puncte curajoase care contrazic în mod evident politica guvernului Armeniei aflat sub conducerea lui Serzh Sargsyan. În primul rând, în timp ce afirmă că chiar dacă actualul format al negocierilor pentru soluționarea conflictului din Karabakh este corespunzător, el a arătat și că, în funcția sa de prim mi-

Noul prim ministru armean Nikol Pashinyan (Sursa: CNN)

Comentariu este un produs INGEPO Consulting - societate particulară. Materialele prezentate sunt nepartizane, iar INGEPO nu are o poziție politică specifică. Ca urmare, toate părerile, pozițiile și concluziile prezentate de noi trebuie înțelese ca aparținând numai autorului(lor).

nistru, va fi singurul reprezentant al Armeniei la aceste discuții, observând, totodată că ”numai conducerea de la Artsakh poate vorbi în numele regiunii Artsakh“ (1in.am 9 mai). Cu alte cuvinte, Armenia nu va mai reprezenta interesele Artsakh, deși își menține angajamentul deplin față de securitatea acestei regiuni. În al doilea rând, Pashinyan a precizat că politica guvernului său față de procesul de soluționare a chestiunii Karabakh reprezintă o cotitură radicală față de cea a regimului anterior. Mai exact, el a declarat că ”în cazul în care Azerbaijanul nu încetează retorica militaristă și amenințările că va anexa Erevanul, Sevan, Zangezur și Stepanakert [Artsakh],” orice dialog cu Baku cu privire la un potențial consens nu are rost. Și, în al treilea rând, Pashinyan a declarat: ”concesiile reciproce pot fi negociate numai dacă Azerbaijanul transmite un mesaj clar prin care Baku este gata să recunoască dreptul populației din Artsakh la autodeterminare” (Armenpress.am 9 mai).

Pentru a înțelege logica abordării lui Pashinyan în ceea ce privește Karabakh, este important să reținem că, spre deosebire de regimul pe care l-a înlocuit, liderul ”Revoluției de Catifea” beneficiază în prezent de o susținere aproape totală din partea unei societăți consolidate. Această situație îi conferă suficientă legitimitate politică pentru să răspunde cu încredere și în forță oricărei retorici tăioase venind din Azerbaijan. Și, în demersul său de a înăspri poziția de ansamblu a Armeniei, țelul strategic final al lui Pashinyan este acela de a urmări ca, până la urmă, Artsakh să fie recunoscută pe plan internațional ca făcând parte din Armenia. (1in.am, 9 mai).

Într-un interviu acordat unui post de radio în urmă cu aproximativ doi ani, Pashinyan—la vremea respectivă membru al opoziției parlamentare—și-a precizat opiniile personale cu privire la viitorul Karabakh și la posibila soluționare a disputei de aproape un secol dintre Armenia și Azerbaijan. În mod special, el a susținut că ”Artsakh are propriile sale” deziderate teritoriale: anume, regiunea Shahumyan, parte a districtului Martakert, cât și orașele Getashen și Martunashen, care sunt toate revendicate de Stepanakert însă aflate în prezent sub controlul Baku. Prin urmare, ”nu există teritorii care să fie transferate Azerbaijanului,” a concluzionat el, făcând referire la cele șapte regiuni ale Azerbaijanului care fac parte de facto din Artsakh dar care înconjurau odinioară fostul Raion (Oblast) Autonom Nagorno-Karabakh. Pashinyan a susținut cu fermitate că ”teritoriul pe care îl deținem are importanță primordială pentru supraviețuirea noastră ca țară” (YouTube, 11 iulie 2016).

În timpul manifestațiilor ocazionate de ”Revoluția de Catifea”, Pashinyan s-a referit de cel puțin două ori la chestiunea Artsakh și a cerut revitalizarea agendei ”Miacum”—ideea unionistă care a catalizat și energizat mișcarea separatistă din Karabakh soldată cu revolte violente în anii 1988–1991. Vorbind protestatarilor, el declara că, până la urmă, Artsakh va deveni ”parte inseparabilă a Republicii Armenia” (Azatutyun.am, 2 mai). O astfel de retorică țintită era nu numai un efort de a reînvia din punct de vedere politic ideologia ”Miacum”, dar și o încercare de a submina ideea unui Karabakh ca stat independent în sine, intrată în discursul politic al Armeniei la începutul anilor 1990.

Între timp, Pashinyan și aliații săi politici reformiști și de nouă generație, care preiau acum frâiele puterii la Erevan, urmăresc să valorifice rezultatele ”Revoluției de Catifea” pentru a remedia reputația Armeniei pe plan internațional, reputație afectată treptat în timpul conducerii asigurate atât de Kocharyan cât și de Sargsyan. Mai precis, ei urmăresc reconstituirea statutului țării lor, percepută ca o ”insula a democrației” într-o vecinătate incertă. Obiectivul noii echipe de conducere este de a consolida credibilitatea Armeniei în ochii părților occidentale interesate și de a menține, în același timp, solida sa alianță strategică cu Rusia.

Comentariu este un produs INGEPO Consulting - societate particulară. Materialele prezentate sunt nepartizane, iar INGEPO nu are o poziție politică specifică. Ca urmare, toate părerile, pozițiile și concluziile prezentate de noi trebuie înțelese ca aparținând numai autorului(lor).

Politica externă a precedentului guvern a fost mult timp considerată a fi de natură statică, dar marcată de impulsuri reactive, lipsite de orice legătură cu o strategie elaborată pe termen lung. Opinia dominantă la Erevan este aceea că politica externă a Armeniei a fost restricționată de conflictul persistent cu cele trei țări vecine cu Azerbaijanul cu privire la statutul final al regiunii secesioniste Karabakh cât și de blocada frontierelor impusă de Turcia, care a făcut țara extrem de vulnerabilă și dependentă de relațiile de securitate cu Rusia. Și chiar semnarea, anul trecut, a Acordului de Parteneriat Consolidat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană, nu a fost considerată un act efectiv de politică externă. Spre deosebire de vecinii săi, Georgia și Azerbaijan, elaborarea politicii externe a Armeniei a fost caracterizată de pasivitate și profund dependentă de Rusia, lipsită de orice efort susținut de diversificare a relațiilor țării în domeniile economic, politic sau de securitate.

Cu toate acestea, "Revoluția de Catifea" a trezit pe plan intern speranțele unei schimbări de paradigmă în abordările de politică externă ale Armeniei și reorientarea politicii externe a acesteia de la un curs reactiv la unul activ. Pentru armeni, poziția mai dură a noului prim ministru față de Karabakh este emblematică în acest sens. Însă, pentru a concretiza această ambiție, guvernul Pashinyan va trebui să soluționeze în primul rând lipsa cronică a locurilor de muncă pentru armenii înalt calificați, să elimine nepotismul cât și mentalitatea conformist instalată în societate. Rămâne de văzut în ce măsură va putea realiza aceste obiective.

Comentariu este un produs INGEPO Consulting - societate particulară. Materialele prezentate sunt nepartizane, iar INGEPO nu are o poziție politică specifică. Ca urmare, toate părerile, pozițiile și concluziile prezentate de noi trebuie înțelese ca aparținând numai autorului(lor).

Nagorno-Karabakh

Comentariu este un produs INGEPO Consulting - societate particulară. Materialele prezentate sunt nepartizane, iar INGEPO nu are o poziție politică specifică. Ca urmare, toate părerile, pozițiile și concluziile prezentate de noi trebuie înțelese ca aparținând numai autorului(lor).